

JĘZYK POLSKI

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny poziom podstawowy, rok szkolny 2025 / 2026.

**Wymagania obowiązują dla klas realizujących przedmiot na poziomie podstawowym
i są zgodne z realizowanymi w tych klasach programami nauczania.**

**Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane
podstawą programową, a więc potrafi:**

- określić ramy czasowe epok historycznoliterackich;
- opisać podstawowe cechy światopoglądowe omawianych epok;
- wskazać reprezentatywne dla danej epoki gatunki literackie, motywy, wzorce osobowe;
- wskazać reprezentatywne dla danej epoki filozofie, prądy artystyczne i umysłowe;
- wskazać tytuły lektur obowiązkowych, przyporządkować autorów i głównych bohaterów;
- odtworzyć główne wątki, najważniejsze fakty, scharakteryzować głównych bohaterów;
- wskazać najważniejsze środki artystyczne i zabiegi językowe omawianych tekstów literackich epickich, lirycznych i dramatycznych;
- operować komunikatywnym językiem - spełnić niezbędne kryteria pracy pisemnej: zachować zgodność wypowiedzi z tematem, zbudować argumenty w odwołaniu do zgodnych z tematem tekstów literackich, zachować wymóg limitu słów, komunikatywność składni, stosowność stylu.

**Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę
dopuszczającą, a ponadto potrafi:**

- rozpoznać funkcje środków językowych oraz ironię w tekście literackim;
- sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu, podać argumenty na rzecz tezy;
- oddzielić informacje od opinii;
- wskazać przyczyny i skutki danego zjawiska;
- wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służące realizacji zadanego tematu;
- podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych, wyjaśnić literaturoznawcze sensy pojęć uwzględniając podstawowe konteksty;
- rozpoznawać cechy charakterystyczne sztuki omawianych epok;
- scharakteryzować wizję świata i człowieka omawianych epok, wzorce osobowe i postawy bohaterów, podstawowe prądy umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omówionych tekstów;
- wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich;
- odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich;
- opisać podstawowe cechy językowe i stylistyczne poznanych tekstów literackich;
- wypowiadać się poprawną polszczyzną w mowie i piśmie.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę dostateczną, a ponadto potrafi:

- wskazać związki utworów literackich z historią, kulturą, sztuką oraz filozofią omawianych epok;
- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizje świata, Boga i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich;
- przedstawić koncepcję artysty i funkcję sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich;
- ocenić bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne;
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką;
- wskazać dominantę kompozycyjną i myślową oraz przedstawić analizę typowego dla epoki i autora utworu literackiego;
- zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji, odwołując się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce;
- formułować wnioski, oceny, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia;
- komponować w trakcie zajęć dłuższe wypowiedzi w sposób zwarty, logiczny i uporządkowany;
- wypowiadać się ustnie płynnie i poprawnie pod względem stylistycznym i językowym;
- w pracy pisemnej funkcjonalnie wykorzystywać materiał literacki i historycznoliteracki w funkcji argumentacyjnej, odwołując się do kontekstów (m.in. literackich, biograficznych, filozoficznych, historycznych);
- umiejętnie łączyć poszczególne części pracy pisemnej tak, by jej tekst był spójny, stosować urozmaiconą leksykę i składnię, zadbać o stosowność i jednorodność stylu.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności na ocenę dobrą oraz potrafi:

- rozpoznać dosłowne i przenośne znaczenia tekstów kultury (alegoryczne, symboliczne, metaforyczne, paraboliczne), wskazać funkcje symboli i motywów w utworach literackich i tekstach ikonicznych,
- dokonać pogłębionej analizy oraz interpretacji dzieła sztuki i tekstu literackiego z odwołaniem się do wybranego kontekstu,
- przedstawić w kontekście omawianych utworów charakterystyczne dla danej epoki elementy świata przedstawionego i ich ewolucję związaną z założeniami epoki oraz omówić zmiany zachodzące w wybranych gatunkach literackich,
- swobodnie budować wypowiedź monologową, umiejętnie zabierać głos w dyskusji, wykazywać się kulturą dyskusji i dbałością o poprawność językową,
- tworzyć wypowiedzi pisemne reprezentujące różne gatunki (np. rozprawkę, esej), funkcjonalnie zbudowane, spójne i logiczne, z zastosowaniem odpowiedniej terminologii

(np. teoretycznoliterackiej, filozoficznej, historycznej), zawierające sądy wartościujące i wnioski uogólniające oraz uwzględniające opinie badaczy literatury,

- wykorzystać w wypowiedzi odpowiednio dobrane cytaty ze znanych mu tekstów literackich,
- wykorzystywać w wypowiedziach samodzielnie zgromadzone, wyselekcjonowane i uporządkowane logicznie materiały z różnych źródeł, dotyczące literatury, filmu i różnych dziedzin sztuki.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności na ocenę bardzo dobrą, a ponadto potrafi:

- przedstawić własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazać w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
- odwołać się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury
- szybko i sprawnie przetwarzać i hierarchizować informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- gromadzić i porządkować informacje z różnych źródeł w problemowe całości przez ich wartościowanie;
- syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystać je w swoich wypowiedziach; - sprawnie posługiwać się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; - tworzyć teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartością artystyczną; LUB/ORAZ odnosi sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

**Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny poziom rozszerzony
rok szkolny 2025/2026**

**Wymagania obowiązują dla klas realizujących przedmiot na poziomie rozszerzonym
i są zgodne z realizowanymi w tych klasach programami nauczania.**

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji:

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

- odtworzyć informacje sformułowane wprost,
- odczytać sens fragmentów tekstów,
- wyodrębnić główną myśl całego tekstu,
- wybrać podstawowe teksty literackie służące realizacji zadanego tematu,
- posługiwać się wybranym źródłem informacji,
- podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu.

Na ocenę dostateczną uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę dopuszczającą, a ponadto potrafi:

- określić funkcję środków językowych w tekście literackim,
- rozpoznać ironię w tekście,
- sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu,
- podać argumenty na rzecz tezy, odróżnić argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy, rozpoznać relacje kompozycyjne między poszczególnymi fragmentami tekstu,
- oddzielić informacje od opinii,
- wskazać przyczyny i skutki,
- wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu,
- samodzielnie korzystać ze słowników i leksykonów.

Na ocenę dobrą uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę dostateczną, a ponadto potrafi:

- objaśnić mechanizmy powstawania wypowiedzi ironicznej,
- rozpoznać i określić typ nadawcy i typ adresata tekstu,
- rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu,
- nazwać środki językowe i określić ich funkcję,
- wskazać cechy gatunkowe tekstu, wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu,
- korzystać z różnorodnych źródeł informacji.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę dobrą, a ponadto potrafi:

- odróżnić od siebie wypowiedź perswazyjną i manipulacyjną,
- wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytycznoliterackie, teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich.

Na ocenę celującą uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę bardzo dobrą, a ponadto potrafi:

- gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki.

II. Analiza i interpretacja utworów:

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

- określić ramy chronologiczne omawianych epok literackich,
- objaśnić znaczenie nazw epok literackich,
- przyporządkować epoce nazwiska pisarzy oraz wymienić ich dzieła,
- przyporządkować autorowi tytuły i głównych bohaterów utworów,
- określić tematykę utworów literackich i je streścić,
- scharakteryzować głównych bohaterów literackich utworów epickich i dramatycznych,
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych epok gatunków literackich (np. mit, epos, tragedia, hymn, tren, fraszka, pieśń, psalm, satyra, bajka, pamiętnik),
- nazwać najważniejsze prądy umysłowe, filozoficzne i artystyczne omawianych wskazać w dziełach literackich realizację prądów;
- rozpoznać najważniejsze środki i zabiegi stylistyczne w utworach literackich omawianych epok, odczytać znaczenie podstawowych symboli we wskazanych dziełach literackich
- uczeń musi wykazać się znajomością lektur obowiązkowych (brak błędów kardynalnych)
- odczytuje tekst na poziomie znaczeń dosłownych,
- czyta wskazane przez nauczyciela utwory stanowiące konteksty dla tekstów kultury poznawanych w szkole,
- rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe (np. biblijne, romantyczne) oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji, np. antycznej, judaistycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej,
- konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi.

Na ocenę dostateczną uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę dopuszczającą, a ponadto potrafi:

- określić tematykę wszystkich omawianych na lekcjach utworów literackich,
- podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych,
- wskazać podstawowe cechy wszystkich omawianych gatunków literackich,
- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki omawianych epok,
- opisać motywy i tematy literackie omawianych epok,
- scharakteryzować wizję świata i człowieka omawianych epok,
- wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich,
- odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich,
- umie przywołać podstawowe konteksty istotne dla interpretacji (np. biograficzny, literacki).
- uczeń dostrzega różnice między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym), rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu, np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego.

Na ocenę dobrą uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę dostateczną, a ponadto potrafi:

- wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach;
- określić funkcje środków językowych zastosowanych w tekście,
- wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną utworu, -

- dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego;
- zdefiniować tragizm, komizm i groteskę jako kategorie estetyczne, odwołując się do omówionych utworów;
- wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok,
- porównać kreacje bohaterów oraz wizje świata i człowieka w omawianych epokach,
- ocenić bohaterów literackich, interpretując tekst na poziomie znaczeń niedosłownych z uwzględnieniem podstawowych kategorii rodzajowych,
- twórczo wykorzystać wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej itp.).
- Uczeń: dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretizm konwencji i gatunków) oraz przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę dobry, a ponadto potrafi:

- porównać sposoby realizacji tego samego motywu(toposu) w dwóch tekstach literackich;
- zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym)
- objaśnić sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych;
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegłą terminologią historycznoliteracką i teoretycznoliteracką,
- rozpoznać i odczytać przenośne znaczenie dzieła (metaforyczne, symboliczne, alegoryczne, paraboliczne);
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznego dla danej dziedziny sztuki;
- dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury

Uczeń:

- interpretuje tekst na poziomie znaczeń niedosłownych, uwzględniając konteksty filozoficzne i intertekstualne;
- twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej), rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi,
- w interpretacji eseju i felietonu wykorzystuje poznaną wiedzę o ich cechach gatunkowych.

Na ocenę celującą uczeń posiada umiejętności i wiadomości wskazane na ocenę bardzo dobry, a ponadto potrafi:

- omówić przemiany gatunkowe,
- wskazać elementy trawestacji, parafrazy w dziele literackim oraz określić ich funkcje,
- zanalizować samodzielnie współczesny tekst literacki i dogłębnie omówić zawarte w nim toposy, archetypy i nawiązania kulturowe;
- swobodnie porusza się w szerokich kontekstach podczas interpretacji tekstu kultury,
- samodzielnie wybiera do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić,
- dostrzega w czytanych utworach: parodię, parafrazę i trawestację, wskazuje ich wzorce tekstowe.

III. Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

- posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i piśmie,
- wypowiadać się w mowie i piśmie na zadany temat w sposób świadczący o co najmniej częściowym zrozumieniu tematu,
- odnieść się w wypowiedziach do tekstów literackich,
- zabrać głos w dyskusji.
- podjąć próbę skomponowania wypowiedzi składającej się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia

Na ocenę dostateczną uczeń posiada umiejętności wskazane na ocenę dopuszczającą, a ponadto potrafi:

- ułożyć szkicowy plan oraz przygotować na jego podstawie wypowiedź ustną i pisemną,
- formułować wnioski interpretacyjne oparte na samodzielnej analizie,
- posługiwać się cytatami w funkcji argumentacyjnej,
- posługiwać się na ogół poprawną polszczyzną, - zabrać głos w dyskusji.

Na ocenę dobrą uczeń posiada umiejętności wskazane na ocenę dostateczną, a ponadto potrafi:

- selekcjonować materiał;
- przywoływać tylko informacje istotne z punktu widzenia tematu,
- posługiwać się terminologią historycznoliteracką, teoretycznoliteracką oraz językoznawczą,
- sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu,
- posługiwać się poprawną polszczyzną,
- posługiwać się stylem stosownym do sytuacji wypowiedzi,
- przestrzegać zasad etykiety językowej podczas rozmowy, dyskusji, negocjacji,
- zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń posiada umiejętności wskazane na ocenę dobrą, a ponadto potrafi:

- podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu,
- skutecznie unikać szablonów i schematów językowych;
- posługiwać się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych,
- funkcjonalnie wykorzystywać pozawerbalne środki (mowa ciała, intonacja, ton głosu) w wypowiedzi ustnej;
- podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu;
- posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią,
- na poziomie rozszerzonym określenie problemu jest zgodne z tekstem i pełne.

Na ocenę celującą uczeń posiada umiejętności wskazane na ocenę bardzo dobrą, a ponadto potrafi:

- posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią
- posługiwać się bogatą terminologią.

Lektura obowiązkowa	
ZAKRES PODSTAWOWY	ZAKRES ROZSZERZONY
1. Utwory literackie poznawane w całości	
1) Jan Parandowski, <i>Mitologia</i> , część I: <i>Grecja</i> ; 2) Sofokles, <i>Antygona</i> ; 3) William Szekspir, <i>Makbet</i> ; 4) Moliere, <i>Skapiec</i> ; 5) Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> cz. III; 6) Bolesław Prus, <i>Lalka</i> ; 7) Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i> ; 8) Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i> ; 9) Stefan Żeromski, <i>Przedwiośnie</i> ; 10) Hanna Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i> ; 11) Albert Camus, <i>Dżuma</i> ; 12) George Orwell, <i>Rok 1984</i> ; 13) Sławomir Mrożek, <i>Tango</i> .	Utwory określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) Jan Kochanowski, <i>Treny</i> (jako cykl poetycki); 2) William Szekspir, <i>Hamlet</i> ; 3) Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i> ; 4) realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoré de Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i> , lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> , lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); 5) Michaił Bułhakow, <i>Mistrz i Małgorzata</i> ; 6) Stanisław Ignacy Witkiewicz, <i>Szewcy</i> ; 7) Tadeusz Konwicki, <i>Mała Apokalipsa</i> ; 8) Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i> .
2. Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach	
1) Biblia, w tym fragmenty <i>Księgi Rodzaju</i> , <i>Księgi Hioba</i> , <i>Księgi Koheleeta</i> , <i>Księgi Psalmów</i> , <i>Apokalipsy św. Jana</i> ; 2) Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty); 3) wybrane utwory polskiego średniowiecza, w tym: <i>Lament świętokrzyski</i> (fragmenty), <i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (fragmenty); 4) <i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty); 5) Ignacy Krasicki, wybrana satyra; 6) Adam Mickiewicz, wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i> ; 7) Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty); 8) Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (fragmenty); 9) Witold Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i> (fragmenty); 10) Tadeusz Borowski, <i>Proszę państwa do gazu</i> ; 11) Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i>	Utwory określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) Homer, <i>Odyseja</i> (fragmenty); 2) Dante Alighieri, <i>Boska Komedia</i> (fragmenty); 3) Franz Kafka, <i>Proces</i> (fragmenty); 4) Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu <i>Sklepy cynamonowe</i> ; 5) Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie; 6) wybrany esej Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta.

(fragmenty); 12) Marek Nowakowski, <i>Górą „Edek”</i> (z tomu <i>Prawo prerii</i>); 13) Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> (z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>); 14) Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> (z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>); 15) Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> (fragmenty).	
--	--

3. Utwory poetyckie	
1) Horacy, wybrane utwory; 2) <i>Bogurodzica</i> ; 3) Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: <i>Pieśń IX</i> ks. I, <i>Pieśń V</i> ks. II; <i>tren IX, X, XI</i> ; 4) wybrane wiersze poetów epoki baroku; 5) Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> ; 6) Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i> ; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; 7) wybrane wiersze: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Mirona Białoszewskiego, Józefa Czechowicza, Zbigniewa Herberta, Bolesława Leśmiana, Czesława Miłosza, Cypriana Kamila Norwida, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Haliny Poświatowskiej, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Tadeusza Różewicza, Juliusza Słowackiego, w tym <i>Testament mój</i> , Leopolda Staffa, Wisławy Szymborskiej, Juliana Tuwima.	Utwory określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej; 2) Cyprian Kamil Norwid, <i>Fortepian Szopena</i> ; 3) wybrane wiersze: Stanisława Barańczaka, Czesława Miłosza, <i>Traktat moralny</i> (fragmenty), Juliana Przybosa.

Lektury uzupełniające

W każdej klasie obowiązkowo jest poznawana co najmniej jedna pozycja książkowa z listy przykładowych lektur uzupełniających lub spoza tej listy, wybrana przez nauczyciela lub zaproponowana przez uczniów.

Przykładowe lektury uzupełniające	
Utwory do XIX w. (w układzie chronologicznym)	
1)	Sofokles, <i>Król Edyp</i> ;
2)	Arystoteles, <i>Poetyka</i> (fragmenty), <i>Retoryka</i> (fragmenty);
3)	Platon, <i>Państwo</i> (fragmenty);
4)	<i>Dzieje Tristana i Izoldy</i> (fragmenty);
5)	Giovanni Boccaccio, <i>Sokół</i> ;
6)	Erazm z Rotterdamu, <i>Pochwała głupoty</i> (fragmenty);
7)	Tomasz Morus, <i>Utopia</i> (fragmenty);
8)	Mikołaj Rej, <i>Żywot człowieka poczciwego</i> (fragmenty);
9)	Jan Kochanowski, <i>Odprawa posłów greckich</i> ;
10)	Andrzej Frycz Modrzewski, <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> (fragmenty);
11)	Miguel de Cervantes y Saavedra, <i>Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy</i> (fragmenty);
12)	Pedro Calderon de la Barca, <i>Życie snem</i> ;
13)	Piotr Skarga, wybrane kazanie;
14)	Wacław Potocki, <i>Transakcja wojny chocimskiej</i> (fragmenty z części I);
15)	William Szekspir, <i>Romeo i Julia</i> ;
16)	Wolter, <i>Kandyd, czyli optymizm</i> (fragmenty);
17)	Ignacy Krasicki, <i>Monachomachia</i> (fragmenty);
18)	Jędrzej Kitowicz, <i>Opis obyczajów za czasów panowania Augusta III</i> (fragmenty);
19)	Julian Ursyn Niemcewicz, <i>Powrót posła</i> ;
20)	Stanisław Staszic, <i>Przestrogi dla Polski</i> (fragmenty);
21)	Juliusz Słowacki, <i>Beniowski</i> (fragmenty); <i>Listy do Matki</i> (fragmenty);
22)	Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i> ;
23)	Aleksander Fredro, <i>Śluby panieńskie</i> ;
24)	Johann Wolfgang Goethe, <i>Cierpienia młodego Wertera</i> (fragmenty), <i>Faust</i> (fragmenty);
25)	George Byron, <i>Giaur</i> (fragmenty);
26)	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> cz. IV;
27)	wybrane utwory epickie okresu romantyzmu: Józef Ignacy Kraszewski, <i>Stara baśń</i> , Victor Hugo, <i>Nędznicy</i> , Edgar Allan Poe, wybrane opowiadanie, Henryk Rzewuski, <i>Pamiętki Soplicy</i> (fragmenty);
28)	Eliza Orzeszkowa, <i>Nad Niemnem</i> ;
29)	Henryk Sienkiewicz, <i>Listy z podróży do Ameryki</i> (fragmenty).
Utwory z XX w. (w układzie chronologicznym)	
1)	Stefan Żeromski, <i>Echa leśne</i> , <i>Ludzie bezdomni</i> ;
2)	Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i> ;
3)	Gabriela Zapolska, <i>Moralność pani Dulskiej</i> ;
4)	Aldous Huxley, <i>Nowy wschodni świat</i> ;
5)	Zofia Nałkowska, <i>Granica</i> ;
6)	Joseph Conrad, <i>Lord Jim</i> ;
7)	Zofia Kossak-Szczucka, <i>Pożoga. Wspomnienia z Wołynia 1917–1919</i> ;

8) Florian Czarnyszewicz, <i>Nadberezyńcy</i> ; 9) Witold Pilecki, <i>Raport Witolda</i> ; 10) Zofia Nałkowska, <i>Przy torze kolejowym</i> (z tomu <i>Medaliony</i>); 11) Kazimierz Moczarski, <i>Rozmowy z katem</i> (fragmenty); 12) Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> (fragmenty); 13) Tadeusz Różewicz, <i>Kartoteka</i> ; 14) Józef Czapski, <i>Na niehumanitarnej ziemi</i> (fragmenty); 15) Leopold Tyrmand, <i>Dziennik 1954</i> (fragmenty); 16) Jarosław Iwaszkiewicz, wybrane opowiadanie; 17) Stanisław Lem, <i>Wizja lokalna</i> , <i>Solaris</i> ; 18) John Ronald Reuel Tolkien, <i>Władca pierścieni. Drużyna pierścienia</i> ; 19) William Golding, <i>Władca much</i> ; 20) Bohumil Hrabal, wybrane opowiadania; 21) Eugène Ionesco, <i>Lekcja</i> ; 22) Samuel Beckett, <i>Czekając na Godota</i> ; 23) Friedrich Dürrenmatt, <i>Wizyta starszej pani</i> ; 24) Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> (wybrane opowiadanie); 25) Gustaw Herling-Grudziński, <i>Wieża</i> ; 26) Wiesław Myśliwski, <i>Widnokrąg</i> ; 27) Umberto Eco, <i>Imię róży</i> ; 28) Olga Tokarczuk, <i>Prawiek i inne czasy</i> ; 29) Antoni Libera, <i>Madame</i> .
Utwory z XXI w. (w układzie alfabetycznym)
1) Petra Dvořáková, <i>Wrony</i> ; 2) Sigríður Hagalín Björnsdóttir, <i>Wyspa</i> ; 3) Paweł Huelle, <i>Castorp, Śpiewaj ogrody</i> ; 4) Cixin Liu, <i>Wspomnienie o przeszłości Ziemi</i> (tom I – <i>Problem trzech ciał</i>); 5) Wiesław Myśliwski, <i>Traktat o luskaniu fasoli</i> ; 6) Tomasz Różycki, <i>Dwanaście stacji</i> ; 7) Andrzej Stasiuk, <i>Jadąc do Babadag</i> ; 8) Mariusz Szczygieł, <i>Nie ma</i> ; 9) Monika Sznajderman, <i>Pusty las</i> ; 10) Dorota Terakowska, <i>Poczwarka</i> ; 11) Olga Tokarczuk, <i>Bieguni, Opowiadania bizardne</i> ; 12) Marcin Wicha, <i>Rzeczy, których nie wyrzuciłem</i> .

Proponowane dzieła teatralne i filmowe:

- 1) *Amadeusz*, reż. Miloš Forman;
- 2) *Dekalog*, reż. Krzysztof Kieślowski, wybrane filmy z cyklu;
- 3) *Dziady*, reż. Konrad Swinarski;
- 4) *Elektra*, reż. Piotr Chołodziński;

- 5) *Emigranci*, reż. Kazimierz Kutz;
- 6) *Kartoteka*, reż. Krzysztof Kieślowski;
- 7) *Kordian*, reż. Jerzy Englert;
- 8) *Lawa. Opowieść o „Dziadach” Adama Mickiewicza*, reż. Tadeusz Konwicki;
- 9) *Moralność pani Dulskiej*, reż. Tomasz Zygadło;
- 10) *Nad Niemnem*, reż. Zbigniew Kuźmiński;
- 11) *Noc listopadowa*, reż. Andrzej Wajda;
- 12) *Noce i dni*, reż. Jerzy Antczak;
- 13) *Rewizor*, reż. Jerzy Gruza;
- 14) *Rękopis znaleziony w Saragossie*, reż. Wojciech Jerzy Has;
- 15) *Iwona, księżniczka Burgunda*, reż. Zygmunt Hübner;
- 16) *Sanatorium pod Klepsydrą*, reż. Wojciech Jerzy Has;
- 17) *Śluby panieńskie*, reż. Andrzej Łapicki;
- 18) *Wizyta starszej pani*, reż. Jerzy Gruza;
- 19) *Ziemia obiecana*, reż. Andrzej Wajda;
- 20) *Przerwanie działań wojennych*, reż. Juliusz Machulski;
- 21) *W ciemności*, reż. Agnieszka Holland;
- 22) *Pora umierać*, reż. Dorota Kędzierzawska;
- 23) *Twarz, Body/Ciało*, reż. Małgorzata Szumowska.

Teksty proponowane do samokształcenia:

- 1) *Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, red. Jerzy Bralczyk;
- 2) Jan Białostocki, *Sztuka cenniejsza niż złoto. Opowieść o sztuce europejskiej naszej ery*;
- 3) Jan Błoński, *Język właściwie użyty. Szkice o poezji polskiej drugiej połowy XX wieku*;
- 4) Grażyna Borkowska, *Pozytywiści i inni*;
- 5) *Człowiek Grecji*, red. Jean-Pierre Vernant;
- 6) *Człowiek renesansu*, red. Eugenio Garin;
- 7) Włodzimierz Dłubacz, *O kulturę filozofii*;
- 8) Umberto Eco, *Sztuka i piękno w średniowieczu*;
- 9) Karol Estreicher, *Historia sztuki w zarysie*;
- 10) *Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce*, red. Katarzyna Kłosińska;
- 11) Keith Houston, *Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski*;
- 12) Johan Huizinga, *Jesień średniowiecza*;

- 13) Jacques Le Goff, *Człowiek średniowiecza*;
- 14) Czesław Jaroszyński, Piotr Jaroszyński, *Kultura słowa. Podstawy retoryki klasycznej*;
- 15) Piotr Jaroszyński, *Człowiek i nauka. Studium z filozofii kultury*;
- 16) Karl Jaspers, *Idea uniwersytetu*;
- 17) Władysław Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*;
- 18) Teresa Kowalik, Przemysław Słowiński, *Królewski dar. Co Polska i Polacy dali światu*;
- 19) Jacek Kowalski, *Niezbędnik Sarmaty*;
- 20) Jakub Zdziśław Lichański, *Retoryka. Historia – Teoria – Praktyka*, t. I i II;
- 21) Tadeusz Lubelski, *Historia kina polskiego. Twórcy, filmy, konteksty*;
- 22) Jan Miodek, *Słownik ojczyny polszczyzny*;
- 23) Anna Nasiłowska, *Literatura okresu przejściowego 1975–1996*;
- 24) *O polską kulturę humanistyczną. Z Mieczysławem Albertem Krąpcem OP rozmawia Piotr Stanisław Mazur*;
- 25) Maria Ossowska, *Ethos rycerski i jego odmiany*;
- 26) *Popularna encyklopedia mass mediów*, red. Józef Skrzypczak;
- 27) *Praktyczna stylistyka nie tylko dla polonistów*, red. Edyta Bańkowska, Agnieszka Mikołajczuk;
- 28) Ryszard Przybylski, *Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*;
- 29) Zbigniew Raszewski, *Krótką historia teatru polskiego*;
- 30) Teresa Skubalanka, *Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje*;
- 31) Stanisław Stabryła, *Starożytna Grecja*;
- 32) Anna Świderkówna, *Hellenika. Wizerunek epoki od Aleksandra do Augusta, Rozmowy o Biblii*;
- 33) *Wielka encyklopedia Polski*, t. 1 i 2;
- 34) Władysław Tatarkiewicz, *Historia filozofii, Dzieje sześciu pojęć, Droga przez estetykę*;
- 35) Mieczysław Tomaszewski, *Muzyka w dialogu ze słowem. Próby, szkice, interpretacje*;
- 36) Lidia Winniczuk, *Ludzie, zwyczaje i obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu*.